

LABYRINT INFORMACÍ A RÁJ TISKU: VIRTUÁLNÍ VÝSTAVA NÁRODNÍHO MUZEA

V období nouzového stavu, který přinesl i uzavření muzejních výstav a expozic, se řada institucí zaměřila na možnosti zprostředkování obsahu svému publiku prostřednictvím internetu. Výstava *Labyrint informací a ráj tisku* patřila k prvním dvěma takto zprostředkovaným výstavám Národního muzea (společně s výstavou *Sametová revoluce – Říká se jí sametová*), zahájena byla 23. března.¹ Pro prezentaci zvolilo Národní muzeum platformu *INDIHU Exhibition*, která vznikla v rámci projektu *INDIHU: Vývoj nástrojů a infrastruktury pro digital humanities*.² Nástroj pracuje na principu prezentace, není tedy v jeho rámci vytvářeno 3D prostředí, v němž by se uživatel pohyboval. Indihu nabízí možnost prezentace fotografií, videí, zvuku a několik základních interaktivních funkcí.

Virtuální výstavu lze zjednodušeně definovat jako *na webu umístěnou hypermediální kolekci... vícerozměrných informačních objektů... koncentrovaných kolem specifického tématu, konceptu nebo myšlenky..., jejímž účelem je zprostředkovat na uživatele orientované a poutavé zážitky, spočívající v objevování, učení, poznávání, aktivním zapojení i zábavě...*³ Lze také narazit na pojem digitální výstava, jímž se rozumí soubor předmětů, které nejsou prezentovány v rámci vybraného tématu (a sdělení), nýbrž jsou pouze strukturovány podle materiálu, autora či tématu.⁴ Virtuální výstavy navazují na dlouhodobý vývoj implementace digitálních technologií do muzejnictví, kde mezi často skloňované výhody patří odstranění fyzických a často i ekonomických bariér návštěvy či možnost oslovovat široké skupiny

-
- 1 Národní muzeum zůstává v kontaktu se svými návštěvníky a otevírá veřejnosti své výstavy online: Tisková zpráva k on-line výstavám v Národním muzeu. *Národní muzeum*. [online]. [cit. 23. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.nm.cz/media/tiskove-zpravy/narodni-muzeum-zustava-v-kontaktu-se-svymi-navstevniky-a-otevira-verejnosti-sve-vystavy-online>.
 - 2 Výstupy. *INDIHU: vývoj nástrojů a infrastruktury pro digital humanities*. [online]. [cit. 23. 3. 2020]. Dostupné z: <https://indihu.cz/vystupy/>.
 - 3 FOO, Schubert. Online Virtual Exhibitions: Concepts and Design Considerations. In: *DESIDOC Journal of Library and Information Technology*. 2008, sv. 28, č. 4, s. 22. Kompletní definice zní... „a Web-based hypermedia collection of captured or rendered multi-dimensional information objects, possibly stored in distributed networks, designed around a specific theme, topic, concept or idea, and harnessed with state-of-art technology and architecture to deliver a user-centered and engaging experience of discovery, learning, contributing and being entertained through its nature of its dynamic product and service offerings.“
 - 4 CIUREA, Cristian, ZAMFIROIU, Alin a GROSU, Alin. Implementing Mobile Virtual Exhibition to Increase Cultural Heritage Visibility. In: *Infomatica Economica*. 2014, sv. 18, č. 2, s. 25.

muzejního publika. U některých autorů se můžeme setkat s názorem, že za skutečně virtuální výstavy lze považovat pouze ty, které nelze najít i ve fyzické formě.⁵

Výstavu *Labyrint informací a ráj tisku* nabízí Národní muzeum i v podobě klasické, fyzicky dostupné, nevirtuální výstavy. Jak bylo uvedeno výše, k možnosti virtuální výstavy se muzeum uchýlilo ve výjimečné situaci, kterou přinesla pandemie viru COVID-19. Samotnou virtuální výstavu otevírá krátké video, v němž autor výstavy Martin Sekera v prostorách výstavy krátce představuje její téma. Podnětem ke zpracování výstavy, která se věnuje u nás vydávaným periodikům, bylo výročí tří set let od vydání prvních česky psaných novin a na její přípravě se podílela také Unie vydavatelů.

Virtuální výstava je členěna do deseti kapitol a provádí návštěvníka tématy technologického zpracování novin a časopisů, věnuje se společenskému postavení novinářů i fake news. Závěr výstavy tvoří statistiky, které vypovídají o tuzemském čtenářském apetitu v současnosti. Během prohlídky výstavy jsou návštěvníkům představeny například titulky novin, časopisů či letáků (včetně jejich koláží), tematické ilustrace, fotografie z prostředí vydavatelství a tiskáren či fotografie instalované vitríny (z fyzické verze výstavy). Předměty jsou doprovázeny krátkými a výstižnými popiskami, atraktivními hlavními texty (které jsou přístupné v psané podobě i k poslechu) a v samotném závěru je návštěvníkům nabídnut kvíz. V některých kapitolách mohou účastníci využít také odkazy na rozšiřující

informace či související hudební ukázky.

Jedním z nejvýraznějších pozitiv výstavy je vynikající jazyková a odborná kvalita. Obsah je podán živým, srozumitelným a působivým způsobem. Návštěvníkům neunikne promyšlená koncepce, v níž autoři začínají zmínkami o letáčích jako předchůdcích časopisů prostřednictvím citátu z díla Jana Amose Komenského, avšak v žádném případě nepracují s prostým chronologickým řazením informací. Jednotlivé kapitoly jsou orientovány tematicky, nabízejí souvislosti srozumitelné současnému člověku a vědomě pracují se základními a skutečně obecně známými informacemi a koncepty, které si návštěvníci přinášejí ze základního vzdělání, na ty poté navazují další sdělení. To vše probíhá na velmi malém prostoru – délka trvání výstavy je 16 minut a doprovodné texty kapitol se pohybují okolo stovky slov.

Pokud bychom měli vyjmenovat nedostatky virtuální výstavy, jde zejména o malé využití možností zapojení návštěvníka, kterou platforma INDIHU běžně nabízí.⁶ Kvíz v závěru je zaměřen výhradně na statistické údaje a je zpřístupněn formou neinteraktivní prezentace. Statistické údaje by si také zasloužily atraktivnější grafické zpracování, obzvláště ve chvíli, kdy by měl návštěvník naslouchat výkladu a přitom zároveň číst předkládané údaje (obrazové informace běží na obrazovce zároveň se čteným komentářem, lze je také zobrazit samostatně se stejným komentářem v psané formě). Jednotlivé exponáty jsou, logicky vzhledem k formátu, představovány spíše krátce, v případě

vitríny věnované kultu novinářů by jistě za jiných podmínek byly vybrané předměty vyfoceny či natočeny tak, aby si je návštěvníci mohli prohlédnout detailněji. Vzhledem k okolnostem vzniku výstavy je třeba hodnotit tento aspekt shovívavě, většina nedostatků vychází z toho, že materiál nebyl pro tento způsob prezentace primárně určen a příprava virtuální podoby zřejmě probíhala ve velmi rychlém tempu. Virtuální výstava nabízí základní vzhled do problematiky, který návštěvníka

zaujme a s velkou pravděpodobností u něj vyvolá touhu navštívit klasickou výstavu v Historické budově Národního muzea. Jako doplněk, shrnutí či „ochutnávka“ tradiční výstavy funguje virtuální verze dobře. Pokud by však ambicí autorů bylo, aby obstála samostatně, bylo by třeba důkladněji se zaměřit na prezentaci vybraných exponátů a aktivitu návštěvníka.

Monika Mikulášková

5 JÚVA, Vladimír. Virtuální muzeum a nové možnosti vzdělávání. *Pedagogická orientace*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, č. 4, s. 13.

6 Pro informaci o možnostech nástroje: INDIHU, pozn. 2. Minihry. Dostupné z: <https://nnis.github.io/indihu-manual/minihry/>.